

INTERAKTIV DARSLAR ORQALI BO'LAJAK MATEMATIKA O'QITUVCHILARINING TADQIQOTCHILIK KO'NIKMALARINI OSHIRISH

*Abdurahmonova Dildora Umarjon qizi
Namangan Davlat Pedagogika institutining Aniq va tabiiy fanlar fakulteti
Matematika yo'nalishing 1-bosqich talabasi
NamDPI Aniq fanlar kafedrasida o'qituvchisi
Maxsudova Shohsanam Muzaffarxo'jayevna*

Annotatsiya: Ushbu maqolada bo'lajak o'qituvchilar uchun taqdiqotchilik ko'nikmalarini rivojlantirishda interaktiv darslarning o'rganilishiga yondashuv masalalari tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: Interaktiv darslar, zamonaviy ta'lim tizimi, tadqiqotchilik ko'nikmalari, faollikni oshirish, innovatsion pedagogika, zamonaviy talablar.

Kirish. Biz bugungi kunda texnologiyalar kundan kunga rivojlanib borayotgan asrda yashamoqdamiz. Hozirgi kunda bizning ta'lim jarayonimizda interaktiv metodlar, innovatsion texnologiyalar, pedagogik va axborot texnologiyalarini o'quv jaroyonida qo'llashga talab oshib bormoqda. Shu sababli bo'lajak matematika o'qituvchilarining tadqiqotchilik ko'nikmalarini interaktiv darslar orqali oshirish-zamonaviy ta'lim tizimidagi dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

Interaktiv darslarning mohiyati

Interaktiv darslar o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlashga qaratilgan metodlar va vositalar yig'indisidir. Bu darslarda o'quvchilar mustaqil fikrlash, tadqiq qilish, bahslashish, muammolarni yechish va ijodiy yondashuv ko'nikmalarini shakllantiradi.

Asosiy usullari:

- **Guruhli muhokama**
- **Rolli o'yinlar**
- **Muammoli ta'lim**
- **Teskari aloqa**
- **Zamonaviy texnologiyalardan foydalanish.**

Tadqiqotchilik ko'nikmalarini shakllantirish

Matematika o'qituvchilarining tadqiqotchilik ko'nikmalari quyidagilarni o'z ichiga oladi:

1. Muammoni aniqlash va uni tadbiiq qilish yo'llarini ishlab chiqarish
2. Statistik ma'lumotni tahlil qilish
3. Matematikadagi innovatsion yondashuvni o'rganish.
4. Natijalarni taqdim etish va baholash.

Interaktiv darslarning tadqiqotchilik ko'nikmalariga ta'sirining afzalliklari quyidagilardan iborat.

- Mustaqil fikrlashni rivojlantiradi
- Kichik guruhlarda ishlash madaniyatini oshiradi
- Matematikani amaliyot bilan bog'lash imkonini beradi.

Interaktiv darslar ta'lim jarayonida o'quvchilarni faol ishtirokchi sifatida shakllantirishga xizmat qiladi. Ularning faoliyati quyidagilarda namoyon bo'ladi.

1.Faollikni oshiradi:

O'quvchilarni dars davomida faollashadi, fikrlash va muloqot qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi

2.Ijodkorlikni qo'llab-quvvatlaydi:

Masalar yechish, muhokama qilish va yangicha yondashuvlarni izlashga yordam beradi.

3.Motivatsiyani oshiradi:

Darsga qiziqish kuchayib, ta'lim jarayoni zerikarli bo'lmaydi.

Innovatsion faoliyat-pedagogning o'z kasbini mukammallashtirish va uni takomillashtirishdagi mavjud bilim, ko'nikma va malakalarni egallashida ijodiy yondashuvini nazarda tutadi. Ta'limdagi innovatsiyalar va innovatsion ta'limiy faoliyat mukammal tarkib topmagan shu bilan birga aniq bir to'xtamli bo'lmagan ilmiy faoliyat ekanligini e'tirof etish lozim. Buning asosiy sabablaridan biri ta'limiy bilim va amaliy ta'limiy faoliyat o'rtasidagi uzulishdir. Pedagog innovatsion faoliyatning subyekti va tashkilotchisi sifatida yangilikni yaratish, uni faoliyatda qo'llay olish hamda targ'ibot etishda ishtirok etar ekan, faoliyatning samaradorligi va natijadorlikni anglamog'i, fandagi bilim, an'analardagi o'zgarishlar mazmunini va mohiyatini tahlil eta bilish lozim.

Bo'lajak matematika o'qituvchilarini tayyorlashda innovatsion texnologiyalar juda muhim ahamiyatga ega. Quyidagi texnologiyalar va yo'llar o'qituvchilarni tayyorlashda yordam berishi mumkin:

1. Texnologiya yordamida individualizatsiya: Texnologiya yordamida o'qitish va o'rganishni individualizatsiya qilish mumkin. Bu, har bir o'quvchining o'zining tezligida va darajada o'rganishiga imkon beradi.

2. Interaktiv ta'lim vositalari: Interaktiv doskalar, darhol javob berish tizimlari (IRS), kurs boshqaruv tizimlari va Internet asosida ishlaydigan vositalar o'qitishni individualizatsiya qilishga va interaktiv qilishga yordam beradi.

3. Matematika o'qitishda texnologiya: Matematika o'qitishda texnologiyadan foydalanish, o'qituvchilarni tayyorlashning eng muhim masalalaridan biri hisoblanadi. Bu, o'quvchilarga matematik kontekstda maxsus texnologik resurslarni o'rganish, texnologiyani qanday va qachon to'g'ri foydalanishga e'tibor qaratish va matematika o'qitish va o'rganishda texnologiya bilan bilimlarini qo'llash uchun imkoniyatlar berishni o'z ichiga oladi.

4. Digital texnologiyalar: Digital texnologiyalar matematika ta'limida keng tarqalgan. Ular sinf otagida o'qitish va o'rganishni katta darajada o'zgartirishga qodir. Digital texnologiyalar matematika o'qitishda vaqt talablarini, o'qitish va o'rganishning vaqtini, matematika qilishning tabiati va asosiy ko'nikmalar va yuqori darajadagi ko'nikmalarga nisbatan o'zgarishlar, darsliklar, o'qitish amaliyotlari va baholash o'zgarishi mumkin. Bu texnologiyalar va yo'llar o'qituvchilarni tayyorlashda juda samarali bo'lishi mumkin. Lekin, bu texnologiyalarni qo'llash uchun o'qituvchilar texnologiyaga oid ko'nikmalarga ega bo'lishi kerak.

Matematika o'qituvchilari uchun quyidagi innovatsion texnologiyalardan foydalanish mumkin:

1. Virtual Reality (VR) va Augmented Reality (AR): VR va AR texnologiyalari matematika o'qitishda yangi perspektivalarni ochadi. Ular o'quvchilarga murakkab tushunchalar va jarayonlarni tushunishga yordam beradi.

2. Interaktiv ta'lim vositalari: Interaktiv doskalar, darhol javob berish tizimlari (IRS), kurs boshqaruv tizimlari va Internet asosida ishlaydigan vositalar o'qitishni individualizatsiya qilishga va interaktiv qilishga yordam beradi.

3. Online o'qitish platformalari: Khan Academy, Coursera, EdX kabi platformalar matematika o'qitishda juda samarali bo'lishi mumkin. Ular o'quvchilarga o'zlarining tezligida o'rganishga imkon beradi va o'qituvchilarga o'quvchilarining taraqqiyotini kuzatishga yordam beradi.

4. AI-based Learning Systems: AI-asoslangan o'quv tizimlari o'quvchilarning individual o'rganish talablarini hisobga oladi va ularning o'rganish jarayonini moslashtiradi.

5. Gamification: O'yinlashtirish matematika o'qitishni qiziqarli va samarali qiladi. Bu texnika o'quvchilarni rag'batlantiradi va ularning o'rganish jarayoniga qiziqishni oshiradi.

6. Flipped Classroom: Bu texnika o'qituvchilarga sinfda amaliy mashg'ulotlarga ko'proq vaqt ajratishga imkon beradi, chunki o'quvchilar dars materiallarini uyda o'rganishadi.

Bu texnologiyalar matematika o'qitishni samarali qilishga yordam beradi, ularning samaradorligi o'qituvchining texnologiyaga oid ko'nikmalarga ega bo'lishiga bog'liq. Bu texnologiyalarni o'rganish uchun juda ko'p resurslar mavjud, lekin eng muhim narsa bu texnologiyalarni o'z sinfingizda qanday qo'llashni o'rganish. Bu texnologiyalar va tizimlar har qanday soha uchun mos keladi, lekin ularning samaradorligi o'qituvchining texnologiyaga oid ko'nikmalarga ega bo'lishiga bog'liq.

XULOSA

Inteaktiv darslar o'qituvchilarning ko'nikmalarini oshirishda samarador bo'lishi mumkin, chunki ular quyidagi jihatlar bilan ajralib turadi:

Faol ishtirokni ta'minlash: Interaktiv usullar o'qituvchilarni dars jarayonida faol bo'lishga undaydi, bu esa ularda yangi bilimlarni izlash va tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Muammoli vaziyatlarni hal qilish; Interaktiv darslarda muammoli vazifalar bilan ishlash o'qituvchilarning izlanish va ilmiy yondashuvga o'rgatadi.

Ijodkorlikni oshirish: Tadqiqot jarayonida o'qituvchilar ijodiy yondashuvni qo'llashni o'rganadi, bu esa tadqiqotchilik qobiliyatlarini kuchaytiradi

Axborot texnologiyalaridan foydalanish: Interaktiv metodlarda ko'pincha zamonaviy texnologiyalardan foydalaniladi, bu esa o'qituvchilarning ma'lumot izlash va tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. The Cambridge Handbook of Applied School Psychology , pp. 598 – 612

2. Muzaffarxo'jaevna, M. S. (2023). DIFFERENSIAL TENGLAMALAR FANINI O'QITISHDA PEDAGOGNING KASBIY KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISH MUAMMOSINING NAZARIY TAHLILI. JOURNAL OF INNOVATIONS IN SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL RESEARCH, 6(12), 74-78.

3. Ibroximov, M. A. (2023). PROFESSIONAL TA'LIM YO 'NALISHI TALABALARINING IJTIMOY KOMPETENTLIKNI RIVOJLANTIRISHDA TA'LIM VA AMALIYOT INTEGRATSIYASI. Academic research in educational sciences, 4(TMA Conference), 175-179.

4. Muzaffarkhujayevna, M. S. (2021, December). ISSUES OF TEACHING MATHEMATICS IN SECONDARY SCHOOLS. In Archive of Conferences (pp. 69-70).

5. Polvanov, R. R. (2023). IKKINCHI TARTIBLI GRONUOLL CHEGARALANISHLI BOSHQARUVLAR UCHUN TUTISH MASALASI. RESEARCH AND EDUCATION, 2(12), 62-67.

6. Maxsudova, S. (2020). ON A BOUNDARY PROBLEM FOR AN EQUATION OF SHIFTED TYPE WITH DIFFERENT ORDERS OF DEGENERACY. Scientific Bulletin of Namangan State University, 2(1), 36-39.

7. Tolibjon o'g, S. G. A. (2022). BOSHQARUVLAR ARALASH CHEGARALANISHLI BO'LGAN HOL UCHUN YOPIQ SODDA GRAFLARDA QUVISH-QOCHISH MASALASI.

8. Maxsudova, S., & Hamitov, A. Scientific Bulletin of Namangan State University.

9. Mamatxonovich, X. F., Erkinjonovna, S. Z., Tolibjon og, G. S., & Kosimovich, U. S. (2024). APPLICATIONS OF MATHEMATICAL MODELS IN THE TEACHING OF MATHEMATICS: PERSPECTIVES FOR GEOGRAPHY MAJORS. Научный Фокус, 1(11), 449-452.

10. Xolmuradov, F. M. (2024). DIFFERENSIAL TENGLAMALAR FANINI OQITISHDA KONPETENSIYAVIY VA ADAPTIV YONDASHUVLARDAN FOYDALANISH METOKASI. Научный Фокус, 1(11), 172-178.

11. Ibrohimov, M. (2024). RAQAMLI TA'LIM DAVRIDA INNOVATSION TARBIYA TEXNOLOGIYALARINING TALABALAR TARBIYAVIY FAOLIYATIDAGI O 'RNI. Физико-технологического образование, (1).

12. Axmedovich, I. M. (2024). XORIJIY TADQIQOTLARDA BO'LAJAK PEDAGOGLARNING KASBIY FAOLIYATINI IJTIMOY KOMPETENTLIK ASOSIDA RIVOJLANTIRISH ZARURIYATLARI. Science and innovation, 3(Special Issue 41), 446-449.

13. Turdaliyeva, N. A., & Eshnazarova, M. Y. (2024). ZAMONAVIY ELEKTRON TA'LIM: INTERAKTIV PLATFORMALAR VA MOSLASHUVCHAN YONDASHUVLAR. SUSTAINABILITY OF EDUCATION, SOCIO-ECONOMIC SCIENCE THEORY, 2(23), 36-38.

14. Axmedovich, I. M. (2024). XORIJIY TAJRIBALAR TAHLILI ASOSIDA TALABALAR IJTIMOY-KASBIY KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISHDA HAMKORLIK MEXANIZMLARI. Science and innovation, 3(Special Issue 16), 86-88.